

Del “cogut” a l’“endolçar”

Enguany vaig fer de vigilant en els exàmens de la selectivitat i me'n va tocar corregir un bon grapat de llengua catalana. Crec que la prova era prou senzilla, si més no per als alumnes que no fan gaires faltes d'ortografia, tenen una expressió escrita prou correcta i han aprofitat poc o molt les classes de batxillerat. Així i tot, sempre hi ha algun detall que els examinats troben difícil i, quan surten de la prova, de seguida se n'exclamen i comencen a compartir-ho a les xarxes. Aquest cop, l'anècdota va protagonitzar-la el participi del verb “coure”. Havien de completar la seqüència “Aquestes monges són crues. No s'han ... prou”. La meitat o més van ser incapaços d'omplir el forat amb la paraula «cuit» i aquella mateixa tarda es va fer viral un vídeo on entrevistaven alguns dels qui sortien de la prova i tots coincidien que havien escrit “cogut”. I, efectivament, corregint les proves he trobat que aquesta ha estat una de les solucions més populars.

No és pas un d'aquells errors que fan que ens esquinçem les vestidures tot vaticinant la mort de la llengua. N'hi ha d'altres de molt més alarmants. Tinc la sensació que aquesta mena d'errors són producte de la variació diacrònica: amb el temps, la llengua evoluciona, va canviant i es produeixen variacions

d'una generació a una altra. Ja em va passar fa uns anys, quan havien de fer un derivat de “carn” per completar la frase “va cometre l'assassinat amb traïdoria i...”. En aquell moment, quan vaig veure la prova, vaig pensar que la solució era fàcil: “acarnissament”, però quan va ser l'hora de corregir les proves i vaig veure que el 90% l'havien espifat, vaig deduir que els adolescents desconeixien aquest mot perquè, si bé els nascuts fins als anys vuitanta vam créixer informant-nos a través de mitjans (orals o escrits) on tot sovint es parlava de crims comesos amb “traïdoria i acarnissament”, els joves d'avui s'informen a través del consum trepidant de continguts que ofereixen les xarxes, on l'acarnissament no deu aparèixer. De fet, juraria haver llegit en algun lloc que als menors de 25 anys els resulta cada cop més difícil d'entendre el llenguatge periodístic dels mitjans tradicionals.

A aquest mateix fenomen pot atribuir-se també un altre error freqüent a la prova de català de les PAU d'enguany. Alguns alumnes van resoldre que «endolçar», en comptes d'«endolcir» (que deu ser una paraula que els resulta estranya), és el derivat normatiu de “dolç”. El que no es pot atribuir a la variació diacrònica, en canvi, és que un percentatge molt alt d'estudiants, que coneixien la forma correcta del derivat, escrivissin «endolçir», demostrant que ignoren la norma ortogràfica que diu que mai no hem de posar una “ç” davant d'“i” o “e”. Això s'arregla estudiant la normativa.

